

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie konstrukcji zabezpieczających przy przewróceniu w kołowych ciągnikach rolniczych lub leśnych (próba statyczna) (wersja ujednolicona)

COM(2008) 25 wersja ostateczna — 2008/0008 (COD)

(2008/C 211/04)

Dnia 7 marca 2008 r. Rada Unii Europejskiej, działając na podstawie art. 95 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie konstrukcji zabezpieczających przy przewróceniu w kołowych ciągnikach rolniczych lub leśnych (próba statyczna) (wersja ujednolicona)

Uznawszy, że treść wniosku jest w zupełności zadowalająca i nie wymaga żadnego komentarza ze strony EKES-u, na 444. sesji plenarnej w dniach 22 i 23 kwietnia 2008 r. (posiedzenie z dnia 22 kwietnia 2008 r.) Komitet 143 głosami — 6 osób wstrzymało się od głosu — postanowił wydać pozytywną opinię na temat proponowanego tekstu.

Bruksela, 22 kwietnia 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „W kierunku wspólnej polityki energetycznej”

(2008/C 211/05)

Dnia 27 września 2007 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię w sprawie:

„W kierunku wspólnej polityki energetycznej”.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 4 kwietnia 2008 r. Sprawozdawcą był Stéphane BUFFETAUT.

Na 444. sesji plenarnej w dniach 22–23 kwietnia 2008 r. (posiedzenie z 23 kwietnia 2008 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 173 głosami za — 13 osób wstrzymało się od głosu — przyjęła następującą opinię.

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Kwestia dostaw energii, dywersyfikacji źródeł energii i rozwoju odnawialnych źródeł energii będzie miała zasadnicze znaczenie dla przyszłości Europy i równowagi na świecie i dla wysiłków na rzecz ograniczenia zmian klimatu.

1.2 EKES uważa, że Unia Europejska stwarza odpowiednie ramy do wywierania nacisku w światowej konfrontacji wynikającej z wyścigu po zasoby energetyczne i do ograniczania zmian klimatu ze względu na niezbędną masę krytyczną pozwalającą

osiągnąć realne wpływy polityczne w negocjacjach międzynarodowych.

1.3 Komitet z zadowoleniem zapoznał się z wprowadzeniem do poświęconego energii tytułu XXVI traktatu lizbońskiego, który wzmocni podstawy prawne działania Unii Europejskiej w tej dziedzinie.

1.4 EKES podkreśla zasadnicze znaczenie badań i rozwoju w obszarze zrównoważonej energetyki i ochrony środowiska oraz prawidłowego przydziału środków. Należy z rozważą przeanalizować wspieranie źródeł energii oraz technologii zmniejszania

zużycia energii i ograniczania emisji, w przypadku których — jak można się spodziewać — niemożliwie będzie osiągnięcie równowagi ekonomicznej, tak aby nie marnować środków publicznych poprzez dotowanie technologii bez przyszłości. Warto natomiast przekazywać środki na badania dotyczące technik uznanych przez środowisko naukowe za obiecujące. Należą do nich techniki umożliwiające na przykład ograniczanie emisji lub wychwytywanie gazów cieplarnianych, dotyczące efektywności energetycznej, czystego węgla, napędu elektrycznego i innych alternatywnych rodzajów napędu pojazdów, ogniw paliwowych, energii słonecznej, efektywności energetycznej odzysku odpadów, syntezy jądrowej, utylizacji odpadów jądrowych itp.

1.5 Komitet kładzie również nacisk na znaczenie efektywności energetycznej urządzeń i budynków.

1.6 Uważa, że należy ustanowić prawdziwą politykę zakupu energii na szczeblu europejskim, aby stawiać czoła naciskom producentów, którzy bywają w wysokim stopniu zorganizowani, i zaleca europejską koordynację polityki energetycznej i stanowisk w organizacjach międzynarodowych, takich jak WTO, ONZ, NATO i OECD.

1.7 Podkreśla znaczenie dywersyfikacji źródeł dostaw i zaleca konstruktywne, choć ostrożne podejście do partnerstwa z Rosją oraz republikami kaukaskimi i środkowoazjatyckimi.

1.8 Komitet podkreśla, że stosowne byłoby rozważenie możliwości ponownego uruchomienia programów energii jądrowej w krajach, w których istnieje konsens w tej sprawie, a także zintensyfikowanie badań w dziedzinie przetwarzania odpadów. Zachęca także do rozwijania badań nad syntezą jądrową w ramach 7. programu ramowego badań Euratomu oraz poprzez inicjatywę ITER.

1.9 W jego opinii konieczne jest zwiększenie współpracy i koordynacji w dziedzinie polityki energetycznej, reprezentacji i działalności w organizacjach międzynarodowych, rozwijanie polityki sąsiedztwa w dziedzinie energii oraz docelowe przewidzenie ewentualnego ustanowienia wspólnej polityki energetycznej, w razie potrzeby w oparciu o własne instytucje. Jest zdania, że szybki rozwój rynku energii ze źródeł odnawialnych we wszystkich państwach członkowskich świadczy o zainteresowaniu nią wśród obywateli. Zważywszy, że sytuacja ta zbiega się w czasie z nową wspólną polityką wprowadzoną traktatem z Lizbony, może to mieć strategiczne znaczenie dla przyjęcia i rozwoju wspomnianej polityki.

2. Wprowadzenie: racja bytu europejskiej polityki energetycznej

2.1 Trudna sytuacja geostrategiczna

2.1.1 Międzynarodowa Agencja Energii przewiduje, że do 2030 r. światowy popyt na energię wzrośnie o 55 %.

2.1.2 Unia Europejska jest w dużej mierze uzależniona od kopalnych paliw stałych, produktów naftowych i gazu ziemnego, a w najbliższych latach zależność ta najprawdopodobniej jeszcze

wzrośnie. Zważywszy, że 80 % jej zużycia stanowią paliwa kopalne, do 2030 r. spodziewany jest wzrost przywozu energii w Unii z 50 % do 70 %.

2.1.3 Stwierdzone złoża ropy powinny zmniejszać się od 2050 r., jednakże inne nieeksploatowane obecnie zasoby staną się w przyszłości zdadne do eksploatacji z ekonomicznego punktu widzenia ze względu na rosnący popyt i postęp techniczny.

2.1.4 Wykorzystywanie innych źródeł energii jest nieuniknione, niemniej taka transformacja będzie trudna do realizacji. Jednak tego rodzaju zmiany występowały już kiedyś wcześniej, w szczególności w XIX wieku, kiedy paliwa pochodzące z biomasy (przede wszystkim drewno) zostały zastąpione węglem, a następnie ropą. Należy jednak pamiętać, że dzisiaj nie dysponujemy jeszcze środkami pozwalającymi wykorzystywać energię odnawialną w dostatecznej ilości, aby zaistniał proces podobny do tego, który wystąpił w XIX wieku.

2.1.5 Trudności wynikają z wielu czynników: gęstości energetycznej, powierzchni niezbędnych do produkcji biopaliw (kosztem innego rodzaju działalności, w szczególności rolnictwa), braku ciągłości i przewidywalności przepływów (wiatru, energii słonecznej, pływów morskich), które wymagają skrupulatnego planowania zdolności magazynowania, oraz geograficznego rozmieszczenia odnawialnych źródeł energii. W odniesieniu do energii jądrowej światowy przemysł jądrowy nie będzie w stanie pokryć zapotrzebowania nawet przy założeniu, że będziemy prowadzić bardzo ambitną politykę renowacji i budowy elektrowni jądrowych.

2.1.6 Europa znajduje się w sytuacji dużej zależności energetycznej. Obecnie import pokrywa 50 % zapotrzebowania na energię, a w 2030 r. proporcja ta powinna wzrosnąć do 70 %. Zależność Europy wynosić więc będzie 90 % w przypadku ropy i 70 % w przypadku gazu.

2.1.7 W marcu 2006 r. Rada Europejska przedstawiła niepokojący stan rzeczy, charakteryzujący się:

- trudną sytuacją na rynku gazu i ropy,
- rosnącą zależnością Unii Europejskiej,
- wzrostem i niestabilnością cen energii, które jeszcze się pogłębiły,
- światowym wzrostem zapotrzebowania na energię,
- ryzykiem w dziedzinie bezpieczeństwa dostaw,
- zagrożeniami związanymi ze zmianą klimatu,
- powolnością postępów w dziedzinie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii,
- koniecznością zwiększenia przejrzystości na rynkach energii i dalszej integracji oraz ściślejszego wzajemnego powiązania krajowych rynków energetycznych w kontekście liberalizacji rynku energii,

— ograniczoną koordynacją działań w sektorze energii w obliczu konieczności przeprowadzenia szeroko zakrojonych inwestycji w infrastrukturę energetyczną.

W odpowiedzi na tę niepokojącą sytuację wysunięte zostały propozycje zawarte w nowym pakiecie energetycznym, będącym niejako reakcją na pojawiające się wyzwania.

2.1.8 Przywódcy europejscy muszą zmierzyć się z podwójnym problemem: po pierwsze ograniczonej dostępności tradycyjnych surowców pierwotnych, a po drugie problematycznej lokalizacji geograficznej zasobów, ponieważ większość z nich znajduje się w krajach o niestabilnej sytuacji politycznej, które mogą je wykorzystać jako środek nacisku na kraje zależne, co miało już miejsce.

2.2 Unia Europejska odpowiednią płaszczyznę działania?

2.2.1 Problem dotyczy każdego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, lecz bez wątpienia rozproszone działania indywidualne osłabiają ich pozycję wobec producentów, którzy często są dobrze zorganizowani.

2.2.2 Państwa członkowskie powinny być zatem zainteresowane wspólnym działaniem i wykorzystaniem Unii Europejskiej jako skutecznego instrumentu do budowania wspólnej polityki energetycznej, której podstawą i celem byłyby lepiej kontrolowane zużycie i dywersyfikacja źródeł dostaw.

2.2.3 Unia Europejska posiada odpowiednią wymiar i dysponuje instrumentami instytucjonalnymi. Jest w stanie opracować politykę transnarodową, koordynować politykę krajową państw członkowskich w tej dziedzinie, narzucić większą spójność europejską w dziedzinie energii i wreszcie prowadzić politykę energetyczną wobec krajów trzecich.

2.2.4 Na koniec należy dodać, że po odrzuceniu projektu Traktatu ustanawiającego konstytucję dla Europy i w perspektywie traktatu lizbońskiego, europejska polityka energetyczna mogłaby jednocześnie stworzyć nową dynamikę unifikacji i stanowić konkretny dowód użyteczności Unii Europejskiej.

2.3 Pożądana zmiana ram prawnych

2.3.1 Obecnie Unia Europejska nie posiada kompetencji własnych w dziedzinie energii. Nadanie jej takich uprawnień to jedna z ważnych innowacji projektu traktatu lizbońskiego.

2.3.2 To prawda, że w momencie powstawania Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej, Euratom i EWWiS zajmowały się wieloma ówczesnymi kwestiami energetycznymi.

2.3.3 Czy można jednak powiedzieć, że Unia Europejska nie podejmowała żadnych działań w dziedzinie energii?

2.3.4 Z pewnością nie. Po pierwsze opracowała rzeczywistą politykę energetyczną na podstawie art. 308 traktatu WE, a po drugie stworzyła politykę transeuropejskich sieci energetycznych na podstawie art. 154 traktatu WE (zob. decyzja nr 1364/2006/WE). Wreszcie należy pamiętać, że reguły rynku wewnętrznego i konkurencji były stosowane w odniesieniu do rynku energii (dyrektywa 2003/55/WE w sprawie otwarcia rynku gazu, dyrektywa 2003/54/WE w sprawie energii elektrycznej, dyrektywa 90/377/EWG zmieniona dyrektywą 93/87/EWG w sprawie przejrzystości cen gazu i energii elektrycznej). Pierwsze efekty

otwarcia rynków i kresu monopoli publicznych wywoływały niekiedy niepokój o poziom cen energii, lecz w rzeczywistości stwierdzony gdzieś wzrost cen wynikał przede wszystkim ze wzrostu światowego popytu na ograniczone, a czasami zanikające zasoby.

2.3.5 Należy również wspomnieć o dokumentach Komisji, które nie były propozycjami legislacyjnymi w dosłownym znaczeniu, lecz swego rodzaju zaleceniami: zielonej księdze w sprawie europejskiej strategii bezpieczeństwa dostaw (z 28 listopada 2000 r.); komunikacie zatytułowanym „Ku europejskiej strategii bezpieczeństwa dostaw energii” (z 26 czerwca 2002 r.); zielonej księdze w sprawie racjonalizacji zużycia energii, czyli jak uzyskać więcej mniejszym nakładem środków z planem działania na lata 2007–2012 (z 19 października 2006 r.) oraz komunikacie w sprawie Globalnego Funduszu Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej (z 6 października 2006 r.).

2.3.6 Unia Europejska niejednokrotnie rozważała zatem kwestie energetyczne, lecz jej działanie opierało się na niezbyt pewnej podstawie prawnej, jaką był art. 308 Traktatu WE zwany klauzulą elastyczności, który stanowi: „Jeżeli działanie Wspólnoty okaże się niezbędne do osiągnięcia, w ramach funkcjonowania wspólnego rynku, jednego z celów Wspólnoty, a niniejszy Traktat nie przewidywał kompetencji do działania wymaganego w tym celu, Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, podejmuje właściwe działania”. Unia zajęła się tym problemem także pośrednio, przede wszystkim poprzez stosowanie zasad rynku wewnętrznego, konkurencji i ochrony środowiska naturalnego. Działanie to, przynajmniej z pozoru, miało charakter bardziej techniczny i prawny niż polityczny.

2.3.7 To właśnie dlatego, wobec zasadniczego znaczenia kwestii energetycznej dla życia codziennego Europejczyków oraz życia gospodarczego czy też stabilności na świecie, projekt traktatu lizbońskiego zawiera art. 176 poświęcony energii, który określa cele Unii w tej dziedzinie „z uwzględnieniem potrzeby zachowania i poprawy środowiska naturalnego” i „w duchu solidarności między państwami członkowskimi”.

2.3.8 Zgodnie z przyszłym traktatem europejska polityka energetyczna ma na celu:

- zapewnienie funkcjonowania rynku energii,
- zapewnienie bezpieczeństwa dostaw,
- wspieranie efektywności energetycznej i oszczędności energii, jak również rozwoju nowych i odnawialnych źródeł energii,
- wspieranie wzajemnych połączeń pomiędzy sieciami energetycznymi.

2.3.9 Polityka energetyczna będzie leżała w kompetencjach dzielonych, z zasadą większości kwalifikowanej oprócz kwestii podatkowych, które nadal regulowane będą zgodnie z zasadą jednomyślności. Jednakże zgodnie z art. 176a ust. 2 akapit drugi środki przyjmowane do osiągnięcia celów, o których mowa w ust. 1 nowego artykułu, nie naruszają „prawa Państwa Członkowskiego do określania warunków wykorzystania jego zasobów energetycznych, wyboru między różnymi źródłami energii i ogólnej struktury jego zaopatrzenia w energię”.

2.3.10 Unia Europejska będzie zatem posiadać kompetencje, które stanowią podstawowe narzędzie niezbędne do podejmowania bardziej zdecydowanych i konkretnych działań. Czy będzie to narzędzie wystarczające, czy też konieczne będą dalsze kroki na płaszczyźnie instytucjonalnej? Zanim jednak powstanie to narzędzie, należy określić politykę w dziedzinie energii, która może ewoluować pod wpływem ograniczeń zewnętrznych oraz zmian w sektorze usług i postępu technicznego.

3. Jakiej polityki potrzebujemy?

3.1 Dotychczas podstawą europejskiej polityki energetycznej były wymogi ekonomiczne lub rozwój zrównoważony: chęć liberalizacji rynku energii przy pomocy dyrektyw i polityki dotyczącej przemysłu sieciowego, polityka wspierania efektywności energetycznej, polityka wspierania i rozwoju odnawialnych źródeł energii, zwalczanie emisji CO₂ itp.

3.2 W pewnym względzie Unia Europejska, która dotychczas nie posiadała kompetencji własnych w dziedzinie energii, zajmowała się tą kwestią w sposób pośredni przy użyciu reguł funkcjonowania rynku wewnętrznego, konkurencji i ekologii. Było to, przynajmniej pozornie, podejście bardziej techniczne i prawne niż polityczne.

3.3 Nie stanowiło to jednak przeszkody do prowadzenia dość szeroko zakrojonej działalności legislacyjnej i doktrynalnej w dziedzinie energii. Zresztą niedawno (19 września 2007 r.) opublikowany został pakiet propozycji legislacyjnych zmieniających obowiązujące dokumenty (zmiana rozporządzenia w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej, rozporządzenie ustanawiające Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki, zmiana rozporządzenia w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego, zmiana dyrektyw dotyczących wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu i energii elektrycznej).

3.4 Jeżeli traktat lizboński zostanie ratyfikowany w obecnym brzmieniu, Unia Europejska będzie mogła zmierzyć się z tą kwestią polityczną o pierwszorzędym znaczeniu w sposób bardziej precyzyjny i bardziej bezpośredni. Niemniej kompetencje prawne nie usuwają wszystkich trudności politycznych, gospodarczych i społecznych. Jak powszechnie wiadomo, na szczeblu krajowym istnieją bardzo różne rozwiązania, zwłaszcza w kwestii energii jądowej. W następstwie nieformalnego szczytu europejskiego w Hampton Court, Rada Europejska określiła podstawy rzeczywistej europejskiej polityki energetycznej, której wyrazem jest nowy pakiet energetyczny opracowany przez DG ds. Energii i DG ds. Środowiska.

3.5 Jak widzieliśmy, Unia Europejska chciała najpierw wykorzystać mechanizmy rynkowe, aby stworzyć konkurencyjny rynek, który byłby skuteczniejszy, i dzięki transeuropejskim sieciom energetycznym doprowadzić do powstania wzajemnie powiązanego rynku.

3.6 Chciała również wspierać efektywność energetyczną, zwłaszcza w sektorach najbardziej energochłonnych: ogrzewanie i klimatyzacja budynków, przemysł wytwórczy i transport.

3.7 Wiadomo, że plan działania na lata 2007-2012 (z października 2006 r.) zawiera ambitny cel osiągnięcia oszczędności w rocznym zużyciu energii na poziomie 20 % do 2020 r., co oznacza oszczędności w zakresie energochłonności rządu 1,5 % rocznie przez cały ten okres.

3.8 Unia kładła również duży nacisk na konieczność rozwijania odnawialnych źródeł energii. Również w tym przypadku cel Unii Europejskiej jest bardzo ambitny, ponieważ do 2020 r. ma zostać osiągnięty poziom 20 % łącznego zużycia energii, a ponadto wytyczony ma zostać minimalny cel obowiązkowy 10 % zużycia biopaliw (mapa drogowa dotycząca odnawialnych źródeł energii z dnia 10 stycznia 2007 r.).

3.9 Tymczasem wymienione rodzaje energii jak dotąd miały wiele wad w porównaniu z kopalnymi źródłami energii: mają mniejszą gęstość energetyczną, zajmują więcej miejsca (na przykład pola ogniw fotowoltaicznych) oraz charakteryzują się niestabilnością produkcji, a przede wszystkim wysokimi kosztami technologicznymi. A zatem, choć różnica kosztów na niekorzyść takich źródeł energii stale maleje, oznacza to, że przestawienie się na tego rodzaju technologie prawdopodobnie będzie procesem stopniowym i długotrwałym, o ile nie zapewni się im znacznie większego wsparcia politycznego i finansowego, oraz że wszystkie nowe źródła energii wymagają rzetelnych analiz oddziaływania (por. *OECD Observer* nr 258/259 z grudnia 2006 r., „21st century energy: some sobering thoughts” Vaclava Smila).

3.10 W dziedzinie energii wykorzystywanej w transporcie Komisja interesowała się w szczególności promowaniem biopaliw oraz ogniwami paliwowymi i technologiami wodorowymi. Jednakże skala planowanej ekspansji biopaliw staje się coraz bardziej problematyczna. Ogniwia paliwowe są natomiast urządzeniami przetwarzania energii o wysokiej sprawności, dzięki którym można znacząco ograniczyć emisję gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń. Niemniej jest mało prawdopodobne, aby odpowiednie rozwiązania technologiczne były szybko dostępne w zastosowaniach komercyjnych.

3.11 Z tego powodu, w ramach 7. ramowego programu badań i wspólnej inicjatywy technicznej zmierzającej do utworzenia partnerstw publiczno-prywatnych, Komisja zaproponowała rozporządzenie w sprawie wspólnego przedsięwzięcia na rzecz ogniw paliwowych i technologii wodorowych (COM(2007)571 wersja ostateczna) w celu wdrożenia programu badań, rozwoju technologicznego i demonstracji w dziedzinie ogniw paliwowych i technologii wodorowych.

3.12 Aby umożliwić rozwój rynku pojazdów silnikowych napędzanych wodorem, Komisja zaproponowała również rozporządzenie w sprawie homologacji tego rodzaju pojazdów (COM(2007) 593 wersja ostateczna), którego celem jest ujednoczenie norm w państwach członkowskich, aby rozbieżności pomiędzy nimi nie stanowiły przeszkodę dla rozpowszechniania tej technologii.

4. Czy takie niezbędne rozwiązania są wystarczające?

4.1 Popyt na energię pochodzenia kopalnego będzie utrzymywał się na wysokim poziomie i nadal będzie miał zasadnicze znaczenie. Dlatego też należy bez wątpliwości uwzględnić ten niezaprzeczalny fakt w rozważaniach i zachować realistyczny punkt widzenia w dziedzinie odnawialnych źródeł energii.

4.2 Z tego względu państwa członkowskie Unii Europejskiej powinny stworzyć skoordynowaną politykę wobec krajów będących producentami paliw kopalnych opartą na „duchu solidarności”, o którym mowa w traktacie lizbońskim. Polityka zakupu byłaby również pożądana, ale dziedziną tą zajmują się głównie międzynarodowe korporacje sektora naftowego.

4.3 Organizacją rynku ropy zajmuje się oficjalnie OPEC. W tych warunkach 27 państw członkowskich razem miałyby większe wpływy niż każde z nich z osobna, tym bardziej że należą do najbardziej rozwiniętych krajów uprzemysłowionych, a zatem największych konsumentów energii. Trzeba pamiętać, że Unia Europejska jest zintegrowanym rynkiem obejmującym prawie pół miliarda konsumentów.

4.4 Taka struktura może posiadać autentyczną siłę polityczną wobec kartelu producentów ropy. W przypadku gazu sytuacja jest inna, gdyż nie występuje tam zjawisko kartelizacji.

4.5 W odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw dywersyfikacja jawi się jako konieczność. W tym względzie Rosję, która jest wielkim narodem europejskim, należy traktować co najmniej tak samo dobrze jak OPEC. Podobnie należałoby rozważyć ustanowienie polityki dostaw w odniesieniu do republik kaukaskich i środkowoazjatyckich.

4.6 Odnośnie do kopalnych źródeł energii wysoce pożądane jest utworzenie alternatywnych sektorów, w szczególności wykorzystujących węgiel. W badaniach nad „czystym węglem” odnotowane zostały znaczące postępy, które powinny jeszcze ulec przyspieszeniu, aby zwiększone wykorzystywanie węgla nie przyczyniło się do wzrostu globalnego ocieplenia. Powinien powstać wielki europejski plan badań i rozwoju w tej dziedzinie, tym bardziej że w Europie występują liczne złoża węgla, którego ceny na rynku światowym są znacznie niższe od cen ropy. Pozostaje jednak niezwykle delikatna kwestia, jaką jest sposób wydobycia węgla. Powszechnie znane są trudne i często niebezpieczne warunki wykonywania zawodu górnik. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na warunki, bezpieczeństwo i higienę pracy w tym sektorze.

4.7 Zużyte opony samochodowe mogłyby również być wykorzystywane jako odnawialne źródło energii, pod warunkiem że emisje powstałe z ich spalania byłyby w całości wychwytywane. Elektrownie wykorzystujące do spalania opony działają w różnych krajach już od kilkudziesięciu lat.

4.8 Techniki magazynowania CO₂ rozwijają się, lecz nadal są drogie, trudne i obciążone ryzykiem wycieku, na przykład w wyniku pęknięć w skale lub wstrząsów tektonicznych, a także zanieczyszczenia głębokich warstw wód gruntowych. W przygotowywanych opiniach EKES-u kwestie te zostaną omówione bardziej szczegółowo.

4.9 Oprócz paliw kopalnych istnieje obfite, wręcz zbyt obfite, lokalne źródło energii w postaci odpadów. W Unii Europejskiej powstają miliardy ton odpadów. Recykling i ponowne wykorzystanie odpadów uznaje się powszechnie za najlepszy z możliwych sposobów ich utylizacji, ponieważ w ten sposób zmniejsza się zapotrzebowanie na wszelkiego rodzaju nowe materiały i unika wytwarzania gazów cieplarnianych związanych z większością form usuwania odpadów. Tam jednak, gdzie nie jest to możliwe, należy z pewnością rozważyć wykorzystanie odpadów jako źródła energii. Również w tej dziedzinie należy wspierać badania i rozwój, które pozwolą osiągnąć lepszą efektywność energetyczną, a jednocześnie maksymalnie ograniczyć emisje gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń.

4.10 Należałoby zmienić prawodawstwo i orzecznictwo w tej kwestii, zważywszy że pozyskiwanie energii jako takie nie jest uznawane. Korzystną zmianę zapoczątkował jednak zmieniony wniosek dotyczący dyrektywy ramowej w sprawie odpadów, który omawiany jest obecnie w Parlamencie Europejskim.

4.11 Nieuniknione będzie poruszenie kwestii energii jądrowej. Trudno będzie zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych o 20 % do 2020 r., nie biorąc pod uwagę kwestii powrotu do programów wykorzystywania elektrowni jądrowych nowej generacji w państwach członkowskich, które postanowiły korzystać z tego źródła energii. Pozostałe państwa członkowskie powinny natomiast rozwijać swoją politykę w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych.

4.12 Niewątpliwie znane są wielkie wyzwania w zakresie bezpieczeństwa i zarządzania odpadami, związane z rozwojem tego sektora. Czy można jednak go pominąć?

4.13 Wybór źródeł energii wywołuje dyskusje, jednak żadna z nich nie jest tak aż tak zjadła jak polemika pomiędzy zwolennikami a przeciwnikami energii jądrowej. W Europie występuje bowiem prawdziwy rozłam w tej kwestii, przez co szczególnie wskazane wydaje się pozostawienie państwom członkowskim całkowitej swobody wyboru tego źródła energii.

4.14 Euratom stanowi skuteczne narzędzie w rękach Europy. Powinno ono służyć utrzymaniu przewagi technicznej, zapewnieniu konkurencyjności, zmniejszeniu zależności energetycznej i zwiększeniu wysiłków oraz współpracy międzynarodowej w dziedzinie bezpieczeństwa i nierozprzestrzenienia broni jądrowej. Można by również zastanowić się nad nowymi perspektywami dla niego.

4.15 Badania nad syntezą są jednym z najważniejszych wyzwań. W siódmym ramowym programie badań na Euratom przeznaczono około 2,75 miliarda euro, w tym blisko dwie trzecie tej kwoty na badania nad energią otrzymywaną z syntezy. Należy wspierać i utrzymywać ten priorytet, gdyż opanowanie technologii syntezy znacznie ułatwi gospodarkę odpadami i zdecydowanie skróci okres ich aktywności. Zainicjowanie przedsięwzięcia ITER na obszarze Unii Europejskiej jest dobrze rokującym wydarzeniem.

4.16 W odniesieniu do napędu pojazdów Unia powinna zainteresować się pojazdami o napędzie hybrydowym, energią słoneczną, ogniwami paliwowymi i napędem na sprężone powietrze. Również tutaj widać postępy w badaniach i rozwoju. Francuski inżynier skonstruował bardzo ekonomiczny pojazd, który może osiągnąć prędkość 150 km/h z wykorzystaniem napędu na sprężone powietrze. Jego produkcja powinna rozpocząć się w nadchodzących miesiącach. Znana indyjska firma Tata wykupiła prawa do jego produkcji w Indiach.

4.17 W tym kontekście Komitet przypomina o swoich wcześniejszych zaleceniach dotyczących problematyki zasobów energetycznych Unii Europejskiej, które stanowią podstawę i poparcie stwierdzeń zawartych w niniejszej opinii.

5. Instrumenty

5.1 Określenie dziedzin polityki i wybór priorytetów to istotne elementy, niemniej potrzebne są również instrumenty polityczne i prawne, aby je wdrożyć. Czy w tej kwestii postanowienia traktatu lizbońskiego, o ile zostanie ratyfikowany, będą wystarczające, czy też potrzebne będą dalsze rozwiązania?

5.2 Ogłoszenie konieczności kierowania się duchem solidarności pomiędzy państwami członkowskimi w dziedzinie energii jest niewątpliwie doskonałym pomysłem, a określenie czterech osi tej polityki jest podejściem nowatorskim, które zasługuje na uznanie, nawet jeżeli osie same w sobie nie są zbyt nowatorskie.

5.3 Niemniej można też stwierdzić, że waga światowych wyzwań energetycznych zasługuje na większe zaangażowanie.

5.4 Czy traktat lizboński nie jest zbyt skromny, nawet zakładając, że wspólna polityka energetyczna wspierana specjalnymi ramami instytucjonalnymi, na podobieństwo tego, czym była EWWiS i czym jest Euratom, nie jest jeszcze obecnie możliwa?

5.5 W światowym wyścigu energetycznym konkurenci mają zasięg kontynentalny. Ramy wspólnotowe nadają państwom członkowskim większe znaczenie, lecz utworzenie specjalnego organu odpowiedzialnego przede wszystkim za „dyplomację” energetyczną, politykę zakupową, określenie i finansowanie ramowych programów badań i rozwoju prawdopodobnie uczyniłoby z Europy czołowego partnera w światowych rozgrywkach energetycznych.

Poszczególne państwa członkowskie nie mogą odgrywać takiej roli.

5.6 Dzisiaj mamy do czynienia z dużą rozbieżnością stanowisk krajowych, co bez wątpienia wynika z faktu, że po pierwszym kryzysie paliwowym z 1973 r. każde państwo członkowskie chciało zapewnić sobie bezpieczeństwo dostaw energii. Liczne są przykłady takiego rozproszenia wysiłków i rozbieżności w podejściu.

5.7 Aby uniknąć ewentualnej rozbieżności stanowisk, która doprowadziłaby do marginalizacji Europy, należy stworzyć wielką europejską politykę energetyczną, ściśle zintegrowaną z polityką dotyczącą zmian klimatu, w zakresie której UE stara się ugruntować swą wiodącą pozycję w negocjacjach międzynarodowych. Na początku powinna ona skupić się na silnej koordynacji w organizacjach międzynarodowych, takich jak WTO, ONZ, NATO, OECD, zawsze wtedy, gdy poruszane są tam kwestie energetyczne. Powinna towarzyszyć jej koordynacja polityki energetycznej państw członkowskich, w szczególności ustanowienie prawdziwej polityki zakupu energii, a także polityki wzajemnych połączeń pomiędzy sieciami opartej nie tylko na zasadzie empiryzmu, lecz również woluntaryzmu. Wreszcie, w odpowiednim czasie, polityka koordynacji, konsultacji i wspólnych projektów mogłaby opierać się na specjalnych instytucjach, aby pomóc Europie w zmierzeniu się z wyzwaniem energetycznym. Czy wystarczy nam na to śmiałości?

Bruksela, 23 kwietnia 2008 r.

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Dimitris DIMITRIADIS

ZAŁĄCZNIK

do opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debaty:

Punkt 4.11

Zmienić:

„Nieuniknione będzie poruszenie kwestii energii jądrowej, którą państwa członkowskie będą musiały rozwiązać w ramach swych własnych kompetencji. Nie można oczekiwać zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych o 20 % do 2020 r., nie biorąc pod uwagę kwestii powrotu do programów wykorzystywania elektrowni jądrowych nowej generacji.”

Uzasadnienie

Republika Federalna Niemiec, w której działa obecnie 10 elektrowni jądrowych, wprowadziła własny program, który przewiduje obniżenie emisji CO₂ o prawie 40 % do 2020 r. przy jednoczesnym wycofywaniu energii jądrowej. Czy sprawozdawca (i EKES) poddaje w wątpliwość zasadność tego programu?

Wynik głosowania

Za: 46 Przeciw: 103 Wstrzymało się: 27
